

Yaşam Temelli Biyoloji Motivasyon Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yaşam Temelli Biyoloji Motivasyon Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32974>

Özet

Yaşam Temelli Biyoloji Motivasyon Ölçeği (YTBMÖ), Feyda Gül tarafından 2019 yılında geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, öğrencilerin biyoloji derslerine yönelik motivasyon düzeylerini, özellikle öğrenilen konuların günlük yaşamla ilişkilerinde ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek geliştirme çalışması, geçerlik ve güvenirlilik analizlerini içermekte olup, yaşam temelli öğrenme yaklaşımının biyoloji eğitimindeki etkisini değerlendirmede önemli bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Biyoloji eğitimi, motivasyon, ölçek geliştirme, yaşam temelli öğrenme, geçerlik, güvenirlilik, biyoloji.

Yazarlar

Feyda Gül.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, lise öğrencilerinin biyoloji öğrenimine karşı duydukları motivasyonu, ders içeriğinin yaşamla ilişkilerinde derecesine bağlı olarak güvenilir ve geçerli bir şekilde saptamaktır. Geleneksel motivasyon ölçme araçlarının aksine, YTBMÖ, öğrencilerin biyolojiyi sadece akademik bir disiplin olarak değil, aynı zamanda günlük yaşam sorunlarıyla anlama ve çözme bağlamında ne kadar derli gördüklerini belirlemeyi hedefler.

Bu araç, eğitimcilerin ve araştırmacıların, yaşam temelli öğrenme yöntemlerinin öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyonları üzerindeki etkilerini nicel olarak değerlendirmelerine olanak tanımaktadır. Böylece, biyoloji öğretim programlarının etkinliği artırılabilir ve öğrencilerin derse olan ilgisi maksimize edilebilir.

Yapı (Konstrukt)

Yaşam Temelli Biyoloji Motivasyon Ölçeği, öğrenme motivasyonu psikolojik yapıları üzerine kurulmuştur. Özellikle, motivasyonun iki ana bileşenine odaklanır: **İçsel Motivasyon** (merak, ilgi ve konuyu öğrenmekten duyulan keyif) ve **Dışsal Motivasyon** (notlar, ödüller veya kariyer hedefleri gibi dışsal faktörler). Ölçeğin ayırtıcı özelliği, bu motivasyon türlerini doğrudan yaşam temelli öğrenme bağlamına oturtmasıdır.

Yapısal olarak, ölçeğin maddeleri biyolojik kavramların pratik uygulamaları, kişisel başarıyla ilişkilerinde ve çevresel sorunlara yönelik farkındalık gibi yaşamla bağlantılı senaryolar üzerinden öğrencilerin eğilimlerini ölçer. Bu yaklaşım, biyoloji derslerinin soyut algılanmasını

önüne geçmeyi amaçlamaktadır.

Geçerlik

Ölçek geliştirme çalışmasında kapsamlı geçerlik analizleri yapılmıştır. **Kapsam Geçerliği**, uzman görüşleri alınarak sağlanmıştır ve ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yapıyı yeterince temsil edip etmediği incelenmiştir.

Yapı Geçerliği ise, öncelikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak incelenmiştir. Bu analizler, ölçeğin teorik olarak öngörülen faktör yapısını doğrularak, ölçeğin biyolojiye yönelik yaşam temelli motivasyon yapısını başarıyla bir şekilde ölçtüğünü göstermiştir.

Güvenirlilik

Yaşam Temelli Biyoloji Motivasyon Ölçeği'nin güvenirlilik analizleri, ölçeğin iç tutarlılığını yüksek olduğunu ortaya koymuştur. İç tutarlılık katsayısı olarak yaygın şekilde kullanılan **Cronbach Alfa** değeri hesaplanmıştır. Bu değerlerin kabul edilebilir akademik standartların (genellikle 0.70 ve üzeri) üzerinde olduğu rapor edilmiştir.

Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçekteki maddelerin tutarlı bir şekilde aynı psikolojik yapıyı ölçtüğünü ve dolayısıyla ölçeğin farklı uygulamalarda istikrarlı sonuçlar verebileceğini göstermektedir. Ayrıca, ölçeğin alt boyutlarının da ayrı ayrı güvenirlilik katsayıları incelenmiştir.

Faktör Analizi

Ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Faktör Analizi, ölçeğin çok boyutlu bir yapıda olduğunu işaret etmiştir. İlk olarak uygulanan Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA), ölçek maddelerinin gruplanma biçimini ortaya çıkarmıştır ve motivasyonun farklı alt boyutların temsil eden faktörlerin belirlenmesini sağlamıştır.

Daha sonra, bu faktör yapısının farklı bir örneklem grubu üzerinde test edilmesi amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. DFA sonuçları, ölçeğin faktör modelinin iyi uyum indekslerine sahip olduğunu ve kuramsal yapıyı desteklediğini göstermiştir. Bu analizler, ölçeğin yapısal bütünlüğünü kanıtlamıştır.

Araç

Test Türü: Psikometrik Geliştirme Ölçeği

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Özgün çalışmada kullanılan derecelendirme sistemi)

makalede belirtilmektedir, genellikle 5'li veya 7'li Likert kullanılır.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Lise Öğrencileri

Yaş Grubu: Genellikle 14-18 yaş aralığı

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki çeşitli liselerde öğrenim gören ve biyoloji dersi alan öğrenciler.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup halinde uygulanabilen, öz bildirim (self-report) envanteri.

Anahtar Kelimeler

Öz bildirim, Likert, faktör analizi, biyoloji motivasyonu, eğitim psikolojisi, Feyda Gül.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut kaynakta belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: seydagul@atauni.edu.tr

Yazışma Adresi: Feyda Gül (Atatürk Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Erzurum, Türkiye).

Şinler ve Ücretler ve Test Yılı

Test Yılı: 2019

Şinler: Ölçek, akademik ve eğitimsel araştırmalarda, orijinal makaleye atıfta bulunulması koşuluyla genellikle ücretsiz olarak kullanılabilir. Ticari kullanım için yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ücretler: Ölçeğin kendisi akademik kullanım için ücretsizdir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: yasam-temelli-biyoloji-motivasyon-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Gül, F. (2019). Yaşam Temelli Biyoloji Motivasyon Ölçeği (YTBMÖ) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Şönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6 (11), 63-77. <http://dx.doi.org/10.29129/inujgse.546922>

Makalenin Dergipark bağlantısı: dergipark.org.tr

Yaşam Temelli Biyoloji Motivasyon Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır.

Ölçek maddeleri bu akademik girişte mevcut kaynakta sağlanmamıştır. Maddelerin tamamı için lütfen orijinal yayın olan Gül (2019) makalesine başvurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM